

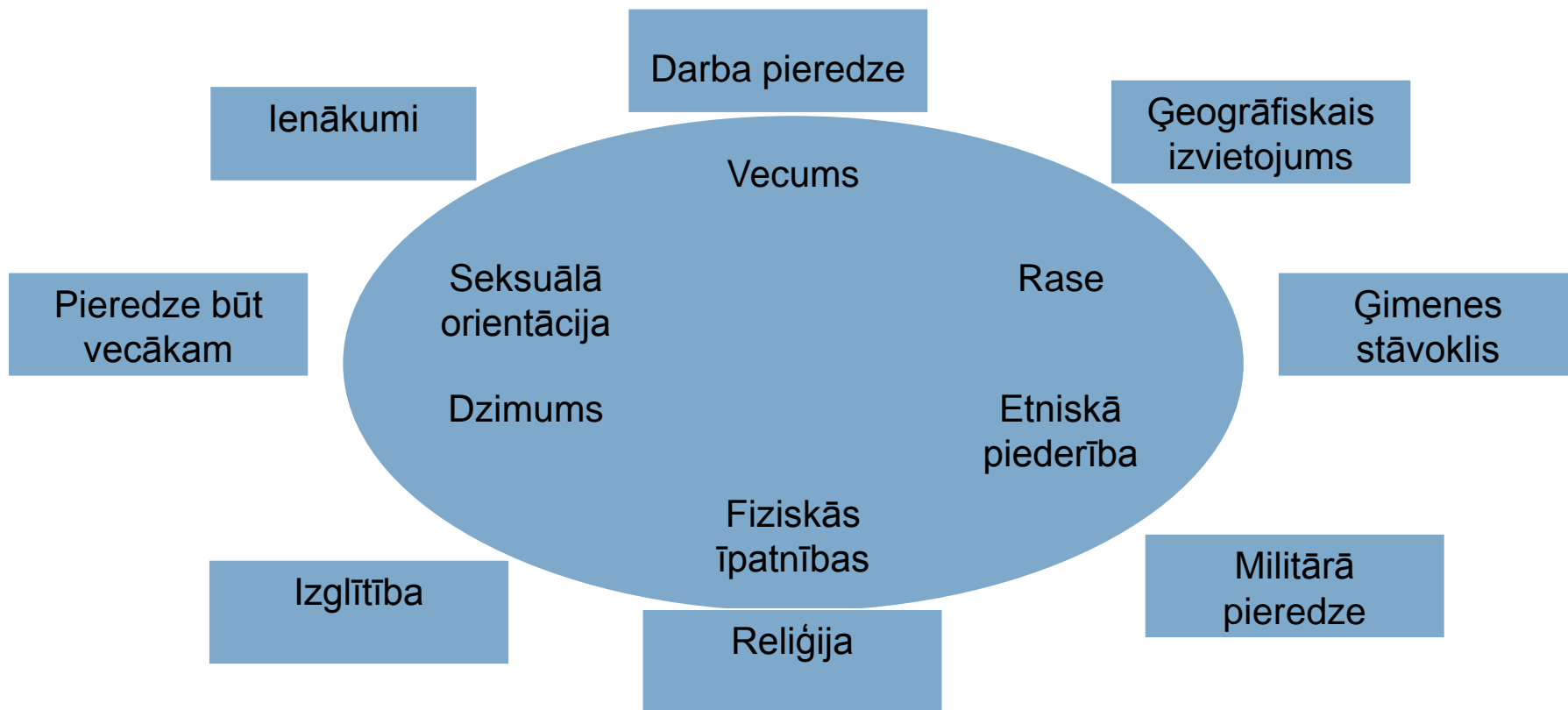
Uztvere un interpretācija starpkultūru saskarsmē

LIESMA OSE

**Īsts ceļojums ir nevis
tāds, kurā tiek atklātas
jaunas pasaules, bet
tāds, kurā tās var
ieraudzīt no cita skatu
punkta.**

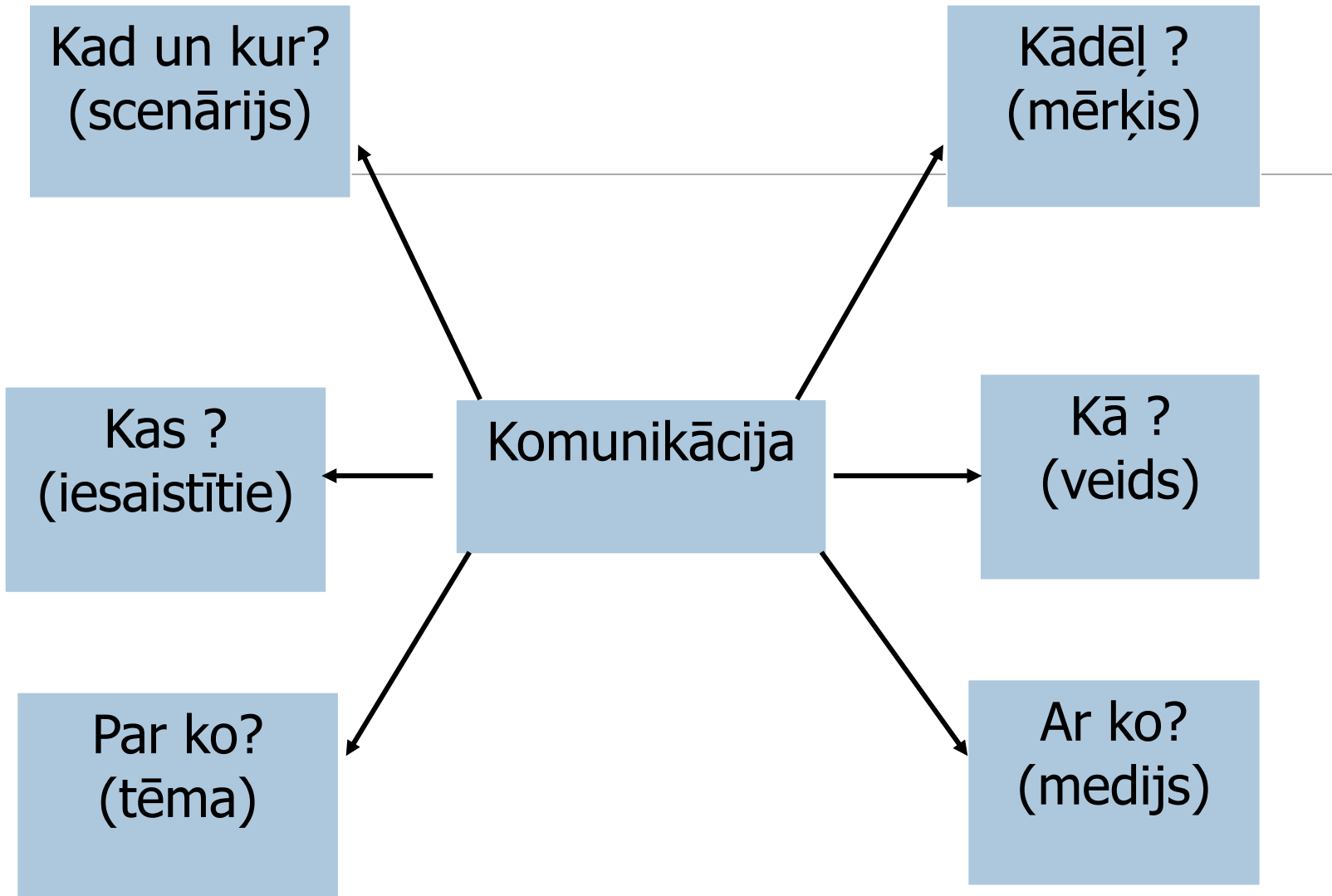
(M. Prusts)

Dažādību dimensijas

Komunikācijas aksiomas

1. Es nevaru nekomunicēt
2. Attiecības nosaka saturisko nozīmi
3. Komunikācijas norise jeb gaita (Interpunktion)
4. Komunikācijas norise ir vai nu simetriska vai komplementāra (papildinoša)

saturs

pašatklāsmē

ZIŅA

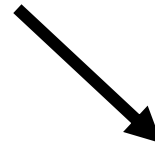
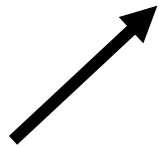
aicinājums,
uzsaukums

attiecības

Uztvere

Novērtēšana/
sajūta

Interpretācija

Es izmantoju savu
interpretāciju,
lai saprastu tavu
realitāti.

Svešais var tikt uztverts: (O.Schäffer)

Svešais kā ārzemnieks –tas, kas atrodas ārpus noteiktās teritorijas.

Svešais kā dīvainais - tas, kas nav normāls, ir nepiemērots un nepieklājīgs.

Svešais, kā nepazīstamais - ir attiecināms uz iespējamo iepazīšanu. Ar laiku un pieredzi svešo var iepazīt.

Svešais kā līdz galam neiepazīstams - tas, kas ir ārpusē un principiāli ir izslēgts, ka to iepazīs.

Svešais kā baismīgais - kā pretstats uzticamajam un drošības sajūtai.

Kontakts un komunikācija ar svešiniekiem ir saistīta ar vairākiem priekšnosacījumiem:

- **Vēsturiskā pieredze** saskarsmē ar svešo (karš, apspiešana, sadarbība)
- **Gatavība kontaktēties**, balstoties uz vispārīgām interesēm (ekonomika, politika)
- **Zināmas ekspektācijas** attiecībā uz rezultātu (saistības)
- **Komunikācijas spējas** (valoda, atvērtība)

(E.Broszinsky-Schwabe, 2011)

Stereotips

Pārmērīgi vienkāršots vispārinājums attiecībā uz noteiktu grupu, rasi vai dzimumu, parasti pavirši veidots;

kā arī vispārināšanas process, ko veic indivīds, lai mazinātu apkārtējās pasaules sarežģītību.

Aizspriedumi

Neobjektīvs spriedums par kādu cilvēku vai grupu, kas atspoguļo negatīvu attieksmi pret citiem cilvēkiem, balstīts nepilnīgā, kļūdainā un nelokāmā stereotipā.

Attieksme, uzskats vai jūtas, kas radušās bez adekvātām iepriekšējām zināšanām vai pārdomāta iemesla, un ietver neracionālu nepatiku un pat naidu pret dažādām cilvēku grupām.

Veidojas, jo:

Kognitīvais pamatojums – stereotipi ir kā mēģinājums uztverto informāciju padarīt pārskatāmāku un atpazīstamāku. Minētā vēlme rodas tad, kad ir maz informācijas un stereotipi izveido it kā (pseido) zināšanas par citiem.

Psihodinamiskais pamatojums – skaidro, ka tieši aizspriedumi tiek lietoti, lai kompensētu zemu pašvērtējumu, un tie darbojas kā aizsargmehānisms pret paša bailēm un nedrošību.

Socializācijas procesā iegūtais – aizspriedumi tiek no apkārtējās vides pārņemti (t.sk. iemācīti). Vairākos pētījumos ir secināts, ka sākumskolas un pirmsskolas bērni ātri pārņem aizspriedumus un tikai vēlāk, pieaugot, spēj tos diferencēt un mainīt uzskatus.

«Mēs» – sajūta – ja tiek apdraudēta grupas kopības sajūta, ja atsevišķas personas neatbilst grupas priekšstatiem (vērtību un interešu konflikti, konkurences situācijas), ir tendence rīkoties aizspriedumaini.

Bailes

Intelektualizācija – nozīmē apšaubīt, diskutēt, polemizēt, lai mazinātu emocionālu reakciju, ko izraisa tikšanās ar svešo.

Afektalizācija – nozīmē tieši pretējo – viss tiek dramatisēts. Emocijas pārspilēti saasinās.

Racionalizācija – personīgās intereses attaisno ar it kā nepieciešamu rīcību, uzskatiem un viedokļiem.

Projekcija – projicē paša iekšējos impulsus, ko nevēlās atzīt; tie tiek identificēti kā citiem piemītoši.

Novirze – novirza saspīlējumu, bezspēcības izjūtas uz citu objektu, lai brīvāk varētu justies satiekot to, kas izraisa bailes.

Apspiešana – realitāti neredzēt.

Reakcijas izveide – īpaši strādāt un analizēt to, kas izraisa bailes.

Seši „klupšanas akmeņi” starpkultūru komunikācijā:

Pieņemtās līdzības (assuming similarity)

Atšķirīgas valodas (language differences)

Kļūdaina neverbālā interpretācija (non-verbal misinterpretation)

Aizspriedumi un stereotipi

Tendence vērtēt (tendency to evaluate)

Liela nedrošība, bailes (high anxiety)

(La Ray M. Barne)

Starpkultūru kompetenci veido:

Empātiska komunikācija

Sevis iepazīšana

Spēja izturēt neviennozīmību

Izpratne par sinerģiju

Pieci soļi starpkultūru komunikācijas problēmu risināšanā:

1. Izvērtē savu uztveri
2. Meklē pierādījumus
3. Novēro savu un citu reakciju
4. Novēro, kā citi uztver tevi!
5. Fiksē izmaiņas

SVARĪGI

Apzināties, ka varas un statusa atšķirības ir starpkultūru komunikācijas sastāvdaļa.

Jābūt jūtīgiem un jāsaprot varas asimetrija, un atbilstoši jāizturas.

Pārzināt komunikācijas metodes un tehniku.

SVARĪGI

Nepieņemot pārsteidzīgus lēmumus un secinājumus par otru.

Pieļaut savas bailes un nedrošību, kā jauna starpkultūru procesa sastāvdaļu.

Pamanīt stereotipus un aizspriedumus sevī un citos

Paldies par
uzmanību!
